

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5SŽi/7/2013
Identifikačné číslo spisu:	4012200905
Dátum vydania rozhodnutia:	27.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4012200905.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ B., bytom K., 2/ W., bytom K., proti žalovanému Okresnému súdu Nitra, so sídlom v Nitre, Štúrova 9, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia z 01. októbra 2012, o odvolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sp/98/2012-71 z 31. januára 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sp/98/2012-71 z 31. januára 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 31. januára 2013, č. k. 23Sp/98/2012-71 zastavil konanie, v ktorom sa žalobcovia domáhali zrušenia fiktívneho rozhodnutia žalovaného vydaného 01. októbra 2012, doručeného 04. októbra 2012, vo veci ich žiadosti z 20. septembra 2012, ktorou žiadali o sprístupnenie fotokópií listín z dedičských spisov po zomretých: W., zom. XX. apríla XXXX, naposledy bytom E., U., zom. XX. augusta XXXX, naposledy bytom Z., J., rod. B., zom. XX. septembra XXXX, naposledy bytom Z., X., zom. XX. novembra XXXX, naposledy bytom Z., M., zom. XX. apríla XXXX, bytom Z., O., zom. XX. decembra XXXX, bytom Z., a O., zom. XX. júla XXXX, naposledy bytom Z.. Súčasne krajský súd rozhodol, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená odvolaciemu správnomu orgánu, Krajskému súdu v Nitre.

Tento svoj postup odôvodnil krajský súd tým, že plniac povinnosť skúmať najprv podmienky, za ktorých môže súd vo veci konať, dospel k záveru, že tieto neboli splnené [§ 250l a nasl., § 246c ods. 1 veta prvá v spojení s § 103 a § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)].

Vzhľadom k tomu, že podanie žalobcov označené ako „Opravný prostriedok proti prvostupňovému správnomu orgánu“ nespĺňalo zákonom predpísané požiadavky návrhu na začatie konania pred súdom, krajský súd uznesením z 28. novembra 2012, č. k. 23Sp/98/2012-54 žalobcov vyzval, aby presne označili správny orgán, ktorého rozhodnutie žiadajú preskúmať, a doručili súdu rovnopis rozhodnutia označeného vo výrokovej časti návrhu na začatie súdneho konania a poučil ich o následkoch v prípade, ak svoje podanie v súdom ustanovenej lehote nedoplnia.

Krajský súd ďalej uviedol, že na základe tejto jeho výzvy žalobcovia doplneným návrhom doručeným súdu 10. decembra 2012 poučili krajský súd, že Riaditeľ Okresného súdu Nitra je štátny zamestnanec a

že je tým správnym orgánom, ktorého rozhodnutie je predmetom tohto súdneho prieskumu podľa tretej hlavy piatej časti OSP. Rovnopis napadnutého rozhodnutia krajskému súdu nedoručili.

S poukazom na § 2 ods. 2 a § 19 ods. 1, 2 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (zákon o slobode informácií) (ďalej len „zákon o slobode informácií“) krajský súd dospel k záveru, že žalobcovia vystupovali v postavení osôb podľa § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií. Zistil však, že hoci žalobcovia síce označili ako žalovaného Riaditeľa Okresného súdu Nitra so sídlom na služobnom úrade Okresný súd Nitra, Štúrova 9, Nitra, z rozhodnutia, ktoré žiadali v odvolacom správnom konaní preskúmať nepochybne vyplýva, že rozhodnutie o čiastočnom odmietnutí poskytnúť informáciu vydal predseda Okresného súdu Nitra.

O trovách konania krajský súd v tomto uznesení nerozhodol.

Proti tomuto uzneseniu podali v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) žalobcovia spoločné rozsiahle (58 strán) odvolanie, v ktorom navrhli uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na nové konanie a rozhodnutie.

Namietali, že v konaní pred krajským súdom bolo porušené ich právo na spravodlivý súdny proces, právo na presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia a bola im odňatá možnosť konať pred súdom.

Podľa ich názoru súdy Slovenskej republiky nemôžu byť správnymi orgánmi, aby vydávali fiktívne rozhodnutia, ktoré by následne podliehali súdnemu prieskumu v správnom súdnictve, preto považujú postup krajského súdu v tejto veci za arbitrárny. V tomto smere poukázali na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 16/95.

S odvolaním sa na § 5 ods. 1, § 9 ods. 2 písm. h/, § 10 ods. 1 písm. c/ zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe“), § 76, § 77 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 52/02 z 28. mája 2003, argumentovali, že riaditeľ správy Okresného súdu Nitra je tým správnym orgánom, ktorý rozhoduje o žiadostiach podaných podľa zákona o slobode informácií.

Podľa názoru žalobcov, preskúmané administratívne fiktívne rozhodnutia sa týkajú ich základných práv a slobôd, preto nesmú byť zo súdneho prieskumu vylúčené. Uviedli, že svoj návrh podali podľa § 250m ods. 1 OSP, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiam správneho orgánu a označili ho jednoznačne ako opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v zmysle § 79 ods. 1 OSP konanie začína na návrh, preto je tu daná právomoc súdu podľa § 7 OSP. Rozhodovanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu správneho orgánu podľa tretej hlavy piatej časti OSP patrí do právomoci slovenských súdov, a preto naďalej trvajú na svojom návrhu z 15. októbra 2012, ktorý považujú za opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a nepovažujú ho za odvolanie podľa správneho poriadku. Preto je podľa ich názoru vylúčené, aby súd postupoval v rozpore s ich záujmom a aby ich návrh postúpil inému subjektu ako súdu, lebo predmetná vec patrí podľa § 7 OSP do právomoci súdu.

Namietali, že § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií výslovne zakotvuje možnosť preskúmať súdom prvostupňové rozhodnutia správneho orgánu a neprávoplatné prvostupňové rozhodnutia správnych orgánov sa preskúmajú iba postupom v správnom súdnictve podľa tretej hlavy piatej časti OSP. S odvolaním sa na čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd teda majú navrhovatelia v zmysle § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií právo podať opravný prostriedok na súde Slovenskej republiky proti neprávoplatnému prvostupňovému rozhodnutiu správneho orgánu o odmietnutí žiadosti o poskytnutie informácií a postup prvostupňového súdu považujú za arbitrárny.

Ďalej namietali, že krajský súd im odňal možnosť konať pred súdom aj tým, že nerozhodol o ich žiadostiach o oslobodenie od súdnych poplatkov a o žiadosti o ustanovenie advokáta. Tiež namietali, že v ich veci nebolo nariadené pojednávanie a vec sa prejednála bez ich prítomnosti.

Žalobcovia opätovne zdôraznili, že trvajú na ich návrhu z 15. októbra 2012 a považujú ho za opravný prostriedok proti rozhodnutiam orgánu verejnej správy, a nie za odvolanie podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“). Z toho dôvodu si neželajú, aby súd postupoval v rozpore s ich záujmom ako „navrhovateľov“. Podľa ich názoru je vylúčené, aby bola vec postúpená Krajskému súdu v Nitre, ako odvolaciemu orgánu. Neželajú si, aby bol ich návrh prekvalifikovaný na odvolanie podľa správneho poriadku. Uviedli, že ich návrh je návrhom na začatie konania podľa § 250m ods. 1 OSP, t. j. podľa tretej hlavy piatej časti OSP -

rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov podľa § 250l až 250s OSP, pričom poukázali tiež na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) R 21/1964.

Z uvedených dôvodov považujú postup krajského súdu za nezákonný. Podľa ich názoru nebol dôvod na zastavenie konania. Uviedli, že podľa § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií majú právo na prístup k informáciám a zastavením tohto súdneho konania a nepreskúmaním napadnutého rozhodnutia boli ukrátení na svojich právach garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Uviedli, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z princípu generálnej klauzuly s negatívnou enumeráciou (čl. 46 ods. 2 ústavy, § 248 OSP) a ani zákonom nemôže byť vylúčené preskúmavanie rozhodnutí, ktoré sa týkajú základných práv a slobôd garantovaných ústavou alebo medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Poukázali na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 116/09, III. ÚS 199/08, IV. ÚS 186/09. Podľa ich názoru je odôvodnenie napadnutého prvostupňového rozhodnutia nedostatočné a nedáva odpoveď na námietky navrhovateľov s dodatkom, že krajský súd bol povinný podľa § 250q ods. 1 OSP nariadiť pojednávanie, ktoré však krajský súd nenariadil, čím im tiež odňal možnosť konať pred súdom.

Podľa ich názoru nie je možné z výroku ani z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia zistiť, z akého dôvodu krajský postúpil vec Krajskému súdu v Nitre. Namietli, že bolo porušené ich právo na zdatného sudcu, keďže postupom súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedli, že konanie podľa tretej hlavy piatej časti OSP sa končí buď odmietnutím návrhu podľa § 250p OSP, alebo rozsudkom podľa § 250q OSP, ale zastavené môže byť len v zmysle § 250o OSP, ktorý sa však na tento prípad nevzťahuje, pričom poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. júla 2012, sp. zn. 1Sžr/134/2011.

Krajskému súdu vytkli, že pri rozhodovaní nepostupoval v súlade s doterajšou judikatúrou (najmä rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 8Sžp/3/2011 z 01. júla 2011, 2Sžo/13/2011 zo 17. augusta 2011, 5Svzn/1/2011 z 15. decembra 2011, 2Sžo/25/2011 z 25. januára 2012, 6Sžf/20/2010 z 25. mája 2011, 5Sžo/14/2012 z 30. apríla 2012; tiež so stanoviskom najvyššieho súdu č. 102/2011). Uviedli, že krajský súd sa nevysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v ich opravnom prostriedku, najmä s tým, aké kompetencie má v zmysle zákona riadiť správy Okresného súdu Nitra.

Na záver odvolania uviedli: „Poznamenávame odvolaciemu súdu, že budeme postupovať podľa zásady „vigilantibus iura“ (nech si každý stráži svoje práva) a my sme odhodlaní si svoje práva hájiť a v prípade, ak súdy SR ušľapú naše práva garantované Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, tak sa obrátíme po vyčerpaní všetkých možných prostriedkov na Európsky súd pre ľudské práva, nakoľko my sa nikdy nezmierime s tým, že bezprávie zvíťazí nad spravodlivosťou, resp. vo vyššie uvedených sme jednoznačne preukázali, že prvostupňový súd sa stále svojím postupom drží storočiami overenej zásady, ktorú vysvetlil istý francúzsky sudca v 13. storočí, ktorý argumentoval nasledovne: „Nebolo by dobré, aby ktokoľvek mohol obsah súdnych rozhodnutí posudzovať alebo povedať „to je, či nie je podobné inému rozhodnutiu“ ... Pretože nikto nesmie poznať tajomstvo najvyšších súdov, ktoré nemajú nad sebou nikoho od vôle Božej a ktoré niekedy rozhodujú proti slovám zákona alebo dokonca proti zákonu a to z dôvodov, ktorým rozumejú len sudcovia a Boh.“ - na základe týchto tradičných princípov tu rozhodovali sudcovia Krajského súdu v Nitre z vôle Božej, a preto je v našom prípade možné, že my ako navrhovatelia, resp. ani nikto iný nemá právo na spravodlivý proces a nemôže klásť odpor proti Božej spravodlivosti vykonávanej týmito sudcami, nakoľko stáročiami overené zásady súdov zotrávajú v našom právnom štáte.“

Žalovaný sa k podanému odvolaniu žalobcov nevyjadril. Rovnopis odvolania mu bol riadne doručený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcov (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že je namieste odvolaním napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

V správnom súdnictve preskúmajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi, a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

V prejednávanej veci sa žalobcovia jednoznačne a bez akýchkoľvek pochyb domáhali preskúmania zákonnosti fiktívneho rozhodnutia vydaného žalovaným, ktorým mala byť zamietnutá ich žiadosť o poskytnutie informácií v zmysle zákona o slobode informácií.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 41 ods. 2 OSP každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený.

Podľa § 247 ods. 2 OSP pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť.

Podľa § 248 OSP súdy nepreskúmajú:

- a) rozhodnutia správnych orgánov predbežnej povahy a procesné rozhodnutia týkajúce sa vedenia konania,
- b) rozhodnutia, ktorých vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osôb alebo technického stavu vecí, ak samy osebe neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania alebo podnikateľskej alebo inej hospodárskej činnosti,
- c) rozhodnutia o nepriznaní alebo odňatí odbornej spôsobilosti právnickým osobám alebo fyzickým osobám, ak samy osebe neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania alebo zamestnania,
- d) rozhodnutia správnych orgánov, ktorých preskúmanie vylučujú osobitné zákony.

Podľa § 250l ods. 1, 2 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov. Pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a.

Podľa § 17 ods. 1 zákona o slobode informácií žiadosť o sprístupnenie informácií povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich pracovných dní odo dňa podania žiadosti alebo odo dňa odstránenia nedostatkov žiadosti podľa § 14 ods. 2 a 3 a do 15 pracovných dní, ak sa sprístupňuje informácia nevidiacej osobe v prístupnej forme podľa § 16 ods. 2 písm. a/, ak tento zákon neustanovuje

inak.

Podľa § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií ak povinná osoba v lehote na vybavenie žiadosti neposkytla informácie, či nevydala rozhodnutie a ani informáciu nesprístupnila, predpokladá sa, že vydala rozhodnutie, ktorým odmietla poskytnúť informáciu. Za deň doručenia rozhodnutia sa v tomto prípade považuje tretí deň od uplynutia lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17).

Podľa § 19 ods. 1 zákona o slobode informácií proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať.

Podľa § 19 ods. 2 zákona o slobode informácií o odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť. Ak ide o rozhodnutie obecného úradu, o odvolaní rozhoduje starosta obce (primátor). Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy možno podať rozklad, o ktorom rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy.

Podľa § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií rozhodnutie o odmietnutí žiadosti možno preskúmať v súdnom konaní podľa osobitného zákona.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Len ústava a v jej medziach zákony ustanovujú, ktorý subjekt a akým spôsobom môže záväzne inštruovať súdy pri ich rozhodovacej činnosti. V tomto smere považuje najvyšší súd poukazuje na § 135 ods. 1 OSP, v zmysle ktorého súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná [§ 109 ods. 1 písm. b/]. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihniteľný podľa osobitných predpisov, a kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti a o zápise základného imania; súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovom konaní. Toto zákonné ustanovenie je doplnkovým k už citovanému čl. 2 ods. 2 ústavy a k čl. 144 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú sudcovia pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Je zrejmé, že súd pri svojom rozhodovaní nikdy nie je viazaný právnym názorom účastníka konania.

Aplikácia ustanovení tretej hlavy piatej časti OSP prichádza do úvahy len a len v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l ods. 1 OSP) a riadi sa princípom pozitívnej enumerácie. To znamená, že osobitné zákony výslovne ustanovujú, kedy je možné podať proti neprávoplatnému prvostupňovému rozhodnutiu opravný prostriedok na súd.

V súčasnosti možno opravný prostriedok proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy podať v týchto prípadoch:

1. proti rozhodnutiu o odmietnutí registrácie združenia a proti rozhodnutiu ministerstva o rozpustení združenia na Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 8 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 12 ods. 3 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov),
2. proti rozhodnutiu obce o zákaze zhromaždenia alebo čase jeho ukončenia (§ 11 ods. 3 zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovanom práve),
3. proti rozhodnutiu o odmietnutí registrácie združenia obcí na krajský súd príslušný podľa sídla

združenia, a ak ide o združenie s pôsobnosťou na celom území Slovenskej republiky, na Najvyšší súd Slovenskej republiky, proti rozhodnutiu o rozpustení združenia a proti rozhodnutiu starostu pri výkone samosprávy (§ 20d ods. 3, § 20f ods. 3, 4 a § 27 ods. 2 bod 1 zákona č. 369/1990 Zb. zákona o obecnom zriadení),

4. proti rozhodnutiu pozemkového úradu o vlastníctve oprávnenej osoby k nehnuteľnosti, o zriadení alebo zrušení vecného bremena na prevádzanej nehnuteľnosti, o uložení iného opatrenia na ochranu životného prostredia alebo dôležitých záujmov iných vlastníkov a proti rozhodnutiu, ktoré je podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností (§ 9 ods. 7 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku),

5. proti rozhodnutiu o vyvlastnení alebo obmedzení vlastníckeho práva zahraničnej osoby na majetok súvisiaci s podnikaním v Slovenskej republike a majetok právnickej osoby so zahraničnou majetkovou účasťou podľa § 24 ods. 1 Obchodného zákonníka [§ 25 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník)],

6. proti rozhodnutiu disciplinárnej komisie, opravný prostriedok sa podáva na okresnom súde, v ktorého obvode má notár sídlo [§ 93 ods. 2 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok)],

7. proti rozhodnutiu správy katastra o zamietnutí vkladu, ak správa katastra nevyhovie odvolaniu v celom rozsahu [§ 31 ods. 7 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)] v znení od 01. septembra 2009,

8. proti rozhodnutiu v prvom stupni iného orgánu štátnej správy o porušení cenovej disciplíny (§ 19 ods. 3 zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách),

9. proti rozhodnutiu komory o odňatí osvedčenia o odbornej spôsobilosti (§ 16a ods. 3 zákona č. 161/1998 Z. z. o Komore kominárov Slovenska),

10. proti rozhodnutiu Rady pre vysielanie a retransmisie o udelení, zmene, predĺžení platnosti a odňatí licencie, o zamietnutí žiadosti o registráciu retransmisie, o zmene registrácie retransmisie, o zamietnutí žiadosti prevádzkovateľa retransmisie o zmenu registrácie retransmisie, o zastavení retransmisie programovej služby, o zrušení registrácie retransmisie, o uložení sankcie a o odňatí frekvencie na Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 17 ods. 7, § 49 ods. 8, § 51 ods. 8, § 52 ods. 6, § 54 ods. 4, § 58 ods. 3, § 60 ods. 6, 7, § 61 ods. 3, § 63 ods. 3, § 64 ods. 6 a § 68 ods. 8 zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii),

11. proti rozhodnutiu obce pri výkone samosprávy § 27 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov) a proti rozhodnutiu samosprávneho kraja vo veciach územnej samosprávy [§ 22 ods. 2 zákona písm. c/ č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch)],

12. proti rozhodnutiu o odmietnutí zápisu nadácie do registra nadácií (§ 8 ods. 3 zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách),

13. proti rozhodnutiu o zaistení (§ 62 ods. 6 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov),

14. proti rozhodnutiu o obmedzení prístupu k archívnym dokumentom (§ 13 ods. 7 písm. c/ zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach),

15. proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne na Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 3 ods. 4 zákona č. 462/2002 Z. z. o poskytnutí jednorazového finančného príspevku politickým väzňom),

16. proti rozhodnutiu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o neudelení azylu, odňatí azylu, nepredĺžení doplnkovej ochrany a zrušení doplnkovej ochrany, proti rozhodnutiu, ktorým bola žiadosť o udelenie azylu zamietnutá ako neprípustná alebo ako zjavne neopodstatnená, proti rozhodnutiu ministerstva o zamietnutí žiadosti o poskytnutie dočasného útočiska alebo proti rozhodnutiu o zrušení poskytovania dočasného útočiska (§ 21 ods. 1 a 2, a § 34 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle),

17. proti rozhodnutiu o nároku na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania (§ 61 ods. 9 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny),

18. proti rozhodnutiu Národnej asociácie horských vodcov o neuznaní odbornej spôsobilosti alebo jej časti získanej v členskom štáte Európskej únie, v inom zmluvnom štáte Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo v Švajčiarskej konfederácii (§ 2d ods. 4 zákona č. 544/2002 Z. z. o Horskej záchrannej službe),

19. proti rozhodnutiu Ústredia Sociálnej poisťovne podľa § 179 ods. 1 písm. a/ prvého bodu až tretieho bodu - rozhodovanie v prvom stupni 1. o dôchodkových dávkach, o úrazovej rente a o pozostalostnej

úrazovej rente, 2. o povinnosti poberateľa dávky vrátiť dôchodkovú dávku alebo jej časť, alebo úrazovú rentu, alebo pozostalostnú úrazovú rentu, alebo ich časť vyplatené neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili, 3. o povinnosti zamestnávateľa nahradiť neprávom vyplatené sumy na dávkach uvedených v písmene a/ v prvom bode (§ 219 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení),

20. proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutiu o priznaní práva na náhradu, o zriadení alebo zrušení vecného bremena k pozemku, ku ktorému navracia vlastníctvo a o uložení iného opatrenia na ochranu životného prostredia alebo dôležitých záujmov iných vlastníkov (§ 5 ods. 5 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom),

21. proti rozhodnutiu Centra právnej pomoci o žiadosti o poskytnutie právnej pomoci možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na príslušný krajský súd (§ 10 ods. 5 veta druhá zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov,

22. proti rozhodnutiu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o poskytnutí jednorazovej peňažnej sumy na Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 6 ods. 3 zákona č. 547/2005 Z. z. o odškodnení obetí okupácie Československa vojskami Zväzu sovietskych socialistických republík, Nemeckej demokratickej republiky, Poľskej ľudovej republiky, Maďarskej ľudovej republiky a Bulharskej ľudovej republiky),

23. proti rozhodnutiu Rady pre vysielanie a retransmisiu o udelení licencie na digitálne vysielanie a proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti, proti rozhodnutiu, ktorým rada neudelila súhlas, zamietla žiadosť o zmenu licencie na digitálne vysielanie alebo zamietla zmenu licencie na digitálne vysielanie, alebo rozhodla o zmene licencie na digitálne vysielanie a proti rozhodnutiu, ktorým rada rozhodla o odňatí licencie, na Najvyšší súd Slovenskej republiky [§ 27 ods. 11, § 28 ods. 12 a § 31 ods. 5 zákona č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní)],

24. proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne alebo orgánu príslušného na výplatu dôchodku podľa osobitného predpisu o príplatku (§ 4 ods. 6 zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom) a

25. proti rozhodnutiu o odopretí vydania cestovného dokladu a proti rozhodnutiu o odňatí cestovného dokladu (§ 25 zákona č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch).

Zákon o slobode informácií rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam orgánov verejnej správy súdom nezveruje.

Zo zhora citovaného ustanovenia v § 19 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií je nesporné, že ustanovuje právo účastníka správneho konania podať proti rozhodnutiu povinnej osoby o odmietnutí požadovanej informácie odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia alebo márneho uplynutia lehoty na rozhodnutie o žiadosti podľa § 17, ktoré sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať. O odvolaní proti rozhodnutiu povinnej osoby rozhoduje nadriadený povinnej osoby, ktorá vo veci rozhodla alebo mala rozhodnúť (§ 19 ods. 2 zákona o slobode informácií). Zákon o slobode informácií neobsahuje ustanovenie, ktorým by súdom bolo zverené rozhodovať o opravnom prostriedku proti neprávoplatnému rozhodnutiu.

Ustanovenie § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií predpokladá prieskum zákonnosti rozhodnutia o odmietnutí žiadosti v súdnom konaní po tom, ako po vyčerpaní prípustného odvolania v správnom konaní nadobudlo právoplatnosť. Súd postupuje v režime druhej hlavy piatej časti OSP. Akýkoľvek iný postup súdu nemožno považovať za postup zákonom ustanovený. Súčasne, pokiaľ sa účastník domáha preskúmania rozhodnutia o odmietnutí žiadosti podľa zákona o informáciách v správnom súdnictve inak než žalobou podľa druhej hlavy piatej časti OSP, jeho postup nezodpovedá čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čím sám seba ukracuje na právach garantovaných mu základným zákonom Slovenskej republiky, ako aj medzinárodnými dohovormi.

Preto napriek tomu, že žalobcovia označili svoje podanie ako „Opravný prostriedok proti prvostupňovému rozhodnutiu správneho orgánu“ a trvali na tom, že krajský súd ho má prejednať v zmysle ustanovení tretej hlavy piatej časti OSP, je krajský súd povinný postupovať podľa zákona, ktorý mu okrem iného ukladá posudzovať každý úkon účastníka konania podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený (§ 41 ods. 2 OSP), a vec prejednať v režime podľa druhej hlavy tretej časti OSP.

Pokiaľ ide o označenie žalovaného, to, kto je v konaní v správnom súdnictve žalovaný, upravuje priamo zákon, a to bez ohľadu na to, koho za žalovaného označí žalobca, pokiaľ má toto označenie oporu v napadnutom rozhodnutí (§ 90 veta za čiarkou OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, § 250 ods. 1 veta prvá a ods. 4 OSP). V tu prejednávanvej veci bol žalobcami ako žalovaný označený „riaditeľ Okresného súdu Nitra“. Preto bolo treba, aby najvyšší súd toto označenie dal do súladu so zákonom tak, že ako so žalovaným bude konať s Okresným súdom Nitra, ako správnym orgánom, ktorý napadnuté rozhodnutie (hoci aj fiktívne) vydal. Riaditeľ správy Okresného súdu Nitra nie je správnym orgánom, ale len zamestnancom súdu.

Pri rozhodovaní o žiadostiach podľa zákona o slobode informácií Okresný súd Nitra nekoná v rámci výkonu súdnictva, ale ako správny orgán. Jeho nadriadeným správnym orgánom je Krajský súd v Nitre, ktorý tiež v danej veci koná ako správny orgán a nie ako orgán vykonávajúci súdnu moc. V mene súdu koná jeho predseda. Následne môžu byť rozhodnutia, rovnako aj fiktívne rozhodnutia Okresného súdu Nitra a Krajského súdu v Nitre preskúmané ako administratívne rozhodnutia podľa druhej hlavy piatej časti OSP. Iný postup v danom prípade nie je možný ani prípustný, keďže štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, aj napriek tomu, že navrhovatelia svoje podanie označili ako opravný prostriedok podľa tretej hlavy piatej časti OSP. Uvedený postup je v súlade s konštantnou judikatúrou súdov, napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3SŽi/5/2011 z 02. augusta 2011, 3SŽi/8/2012 z 09. októbra 2012, 3SŽi/6/2012 z 09. októbra 2012.

Vzhľadom k tomu, že krajský súd vec prejednal v režime tretej hlavy piatej časti OSP, ako to vyplýva z odôvodnenia odvolaním napadnutého uznesenia, nemožno jeho uznesenie pokladať za súladné so zákonom.

V konaní podľa tretej hlavy piatej časti OSP totiž v zmysle § 246b ods. 1 a ods. 2 písm. a/ OSP na krajskom súde o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam orgánov verejnej správy koná a rozhoduje samosudca, zatiaľ čo vo veci prejednávanvej v režime druhej hlavy piatej časti OSP zákon vyžaduje, aby konal a rozhodol senát.

Správne obsadenie súdu je jednou z náležitostí ústavnej požiadavky na zákonného sudcu s jedinou výnimkou, keď miesto samosudcu konal a rozhodol senát. Opačný prípad predstavuje také závažné pochybenie, že takto vydané rozhodnutie súdu nemožno považovať za zákonné a je nutné ho zrušiť a vrátiť na nové prejednanie a rozhodnutie vo veci.

S ohľadom na uvedené najvyšší súd, zistiť vadu konania spočívajúcu v skutočnosti, že rozhodoval nesprávne obsadený súd uznesenie krajského súdu inak vo výroku vecne správne musel zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 OSP v spojení s § 221 ods. 1 písm. g/ a ods. 2 OSP).

V ďalšom konaní krajský súd vec znovu rozhodne podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti OSP.

Najvyšší súd upozorňuje tiež na potrebu vyporiadať sa so žiadosťami žalobcov o oslobodenie od súdnych poplatkov z 05. októbra 2012 (č. l. 17, č. l. 29).

Vzhľadom na narastajúci počet žiadostí o nazretie do súdneho spisu, resp. o vyhotovenie fotokópií z neho koncipovaných ako žiadosti o poskytnutie informácií podľa zákona o slobode informácií, najvyšší súd poukazuje, že podľa § 44 ods. 1 OSP účastníci a ich zástupcovia majú právo nazerať do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie alebo požiadať súd o vyhotovenie fotokópií za úhradu

vecných nákladov. To neplatí, ak ide o zápisnicu o hlasovaní alebo listiny obsahujúce utajované skutočnosti, alebo chránené údaje podľa osobitných predpisov. Pokiaľ žiadateľ nie je účastník dotknutého konania, môže predseda senátu alebo samosudca povoliť nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy a odpisy, ak sú pre to vážne dôvody a oprávnené záujmy účastníkov tým nemôžu byť dotknuté (§ 44 ods. 1 OSP).

Je na zvážení súdu, či nie je vhodnejšie takéto žiadosti, s prihliadnutím na § 41 ods. 2 OSP, vybavovať ako žiadosti podľa § 44 OSP, ktorý je v tomto smere osobitným predpisom k zákonu o slobode informácií.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.